

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Кіровоградська льотна академія Національного авіаційного університету
Кафедра менеджменту та економіки

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник начальника академії
навчальної та наукової роботи

_____ Д.М. Обідін
31 серпня 2012 року

3

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВПІ 1.1. Вступ до фаху (менеджмент авіаційних підприємств і організацій)
напряму підготовки 6.030601 «Менеджмент»
професійне спрямування
«Менеджмент організацій і адміністрування»
варіативна компонента «Менеджмент авіаційних підприємств і організацій»
факультет менеджменту

Кіровоград – 2012 рік

Робоча програма «Вступ до фаху» (менеджмент авіаційних підприємств і організацій) для курсантів/слухачів за напрямом підготовки 6.030601 «Менеджмент» професійним спрямуванням «Менеджмент організацій і адміністрування» варіативною компонентою «Менеджмент авіаційних підприємств і організацій». 31 серпня 2012 року – 34 с.

Розробник: Сікірда Ю.В., доцент кафедри менеджменту та економіки, к.т.н., доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри менеджменту та економіки.
Протокол від 29 серпня 2012 року № 1.

Завідувач кафедри менеджменту
та економіки _____

А.В. Залевський

29 серпня 2012 року

Схвалено методичною радою факультету менеджменту за напрямом підготовки 6.030601 «Менеджмент».

Протокол від 30 серпня 2012 року № 1.

30 серпня 2012 року

Голова _____

А.В. Залевський

www.klapau.kr.ua

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 3	Галузь знань 0306 «Менеджмент і адміністрування» Напрямок підготовки 6.030601 «Менеджмент»	За вибором	
Модулів - 2	Професійне спрямування: «Менеджмент організацій і адміністрування» Варіативна компонента: «Менеджмент авіаційних підприємств і організацій» Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Рік підготовки:	
Змістових модулів - 4		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання «Дослідження функціонування суб'єктів авіаційної діяльності на ринку авіаційних послуг»		Семестр	
Загальна кількість годин - 108		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 4 самостійної роботи курсанта - 4		Лекції	
		26 год.	4 год.
	Практичні		
	30 год.	4 год.	
	Самостійна робота		
	52 год.	100 год.	
	Індивідуальні заняття: 11 год.		
	Вид контролю: екзамен		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять та самостійної і індивідуальної роботи до загальної кількості годин:

для денної форми навчання – 0,52 : 0,48;

для заочної форми навчання – 0,07 : 0,93.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни «Вступ до фаху» полягає в формуванні у майбутніх фахівців з менеджменту уявлень щодо діяльності авіаційного транспорту, ознайомленні з специфікою його продукції та системою управління авіатранспортним виробництвом.

Основним завданням дисципліни «Вступ до фаху» є розкриття місця і ролі авіаційного менеджера в діяльності авіаційних підприємств і організацій.

У результаті вивчення навчальної дисципліни курсант/слухач повинен

знати:

- принципи польоту літальних апаратів;
- класифікацію повітряних суден;
- основи теорії польоту, етапи і класифікацію польотів повітряних суден;
- об'єкти та суб'єкти авіаційної діяльності;

- систему управління діяльністю цивільної авіації;
- види та особливості авіаційних послуг;
- основи технології, організації та забезпечення авіаційної діяльності;
- основи виробництва, реалізації та споживання авіаційних послуг;
- основи економіки цивільної авіації;
- основи управлінської діяльності;
- основи менеджменту та маркетингу авіаційних послуг;
- основи професійної діяльності авіаційного менеджера;

вміти:

- відбирати, систематизувати й аналізувати необхідну інформацію;
- здійснювати пошук необхідної інформації засобами Інтернет;
- систематизувати, аналізувати та оформлювати інформацію у вигляді тез та рефератів;
- складати доповідь за результатами пошуку;
- проводити презентацію та публічний виступ.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основи цивільної авіації

Тема 1. Загальні принципи польоту і класифікація повітряних суден

Вступ до курсу. Поняття повітроплавання, авіації і космонавтики. Принципи польоту, поняття і класифікація літальних апаратів (ЛА). Поняття та види повітряних суден (ПС), основні конструктивні частини літака. Класифікація ПС.

Тема 2. Основи теорії польоту. Класифікація польотів

Сили, що діють на літак в польоті. Кут атаки та його вплив на підймальну силу літака. Умови сталого горизонтального польоту ПС. Аеродинамічна якість ПС. Поняття польоту ПС, етапи та загальні правила виконання польотів ПС. Класифікація польотів ПС. Польоти в особливих умовах і особливих випадках.

Тема 3. Авіаційна транспортна інфраструктура і система управління цивільною авіацією

Авіаційна промисловість та авіаційна інфраструктура як основні складові компоненти галузі цивільної авіації. Суб'єкти авіаційної діяльності. Призначення та класифікація авіаційних підприємств і організацій. Національна система управління діяльністю цивільної авіації. Міжнародні та регіональні авіаційні організації, членом яких є Україна.

Змістовий модуль 2. Основи авіаційного виробництва

Тема 4. Авіаційні послуги

Поняття та склад сфер матеріального та нематеріального виробництва. Основні складові частини діяльності з виробництва авіапослуг. Основне завдання та характеристика повітряного транспорту. Класифікація авіаційних послуг як результату авіаційного виробництва. Особливості виробництва авіаційних послуг, основні параметри та критерії оцінки їх якості.

Тема 5. Технологія та організація авіаційної діяльності

Підстави та документи на виконання авіаперевезень і авіаційних робіт. Розробка та комплектування рейсу, реєстрація пасажирів і багажу в аеропорту, правила поведінки пасажирів на борту літака. Відповідальність авіаперевізника за шкоду, заподіяну пасажиром і багажу. Сертифікація, реєстрація і ліцензування в цивільній авіації, організація використання повітряного простору. Сутність та складові безпеки авіації, охорона праці в авіаційній галузі.

Тема 6. Забезпечення авіаційної діяльності

Основні види забезпечення цивільної авіації (ЦА): штурманське, аеронавігаційне, метеорологічне, інженерно-авіаційне, аеродромне, електросвітлотехнічне, радіотехнічне, орнітологічне, режимно-охоронне, медичне, пошукове та аварійно-рятувальне, організація

перевезень, оперативне управління авіаційним виробництвом.

Змістовий модуль 3. Економічні основи діяльності цивільної авіації

Тема 7. Виробництво авіаційних послуг

Фази та фактори авіаційного виробництва. Виробничі та невиробничі фонди ЦА. Основні та оборотні виробничі фонди ЦА. Облік і оцінка основних фондів ЦА. Зношування і ремонт основних засобів в ЦА. Амортизація основних фондів ЦА.

Тема 8. Реалізація та споживання авіаційних послуг

Канали збуту авіаційних послуг, бронювання авіаперевезень. Система сервісного обслуговування на повітряному транспорті. Ринок авіаційних послуг і регулювання доступу на нього. Форми комерційного співробітництва авіаперевізників та взаєморозрахунки на ринку авіапослуг. Характеристика світового і національного ринків авіаційних послуг.

Тема 9. Основи економіки цивільної авіації

Ціноутворення в ЦА. Поняття і класифікація авіаційних тарифів. Аеронавігаційні та аеропортові збори. Авіаційне страхування.

Змістовий модуль 4. Основи менеджменту авіаційної діяльності

Тема 10. Основи управлінської діяльності

Співвідношення понять "управління" і "менеджмент". Особливості управлінської праці, її наукова організація. Комунікації та інформація в управлінській діяльності. Управлінські рішення.

Тема 11. Менеджмент авіаційної діяльності

Поняття, об'єкти, суб'єкти, види та принципи менеджменту авіаційної діяльності. Внутрішнє і зовнішнє середовище менеджменту авіапідприємства. Еволюція управлінської думки, управлінські революції. Школи менеджменту, розвиток вітчизняної управлінської думки. Сучасні концепції менеджменту і проблеми управління в авіаційній галузі.

Тема 12. Основи маркетингу авіаційних послуг

Поняття, еволюція, функції та етапи маркетингу авіапослуг. Моделювання поведінки споживачів авіаційних послуг. Аналіз маркетингових можливостей авіапідприємства. Сегментація ринку авіапослуг, позиціонування авіаційних послуг. Розробка комплексу маркетингу авіапідприємства.

Тема 13. Професійна діяльність авіаційного менеджера

Сучасне значення поняття "менеджер", функції та ролі менеджера. Поняття, склад та вимоги до авіаційного персоналу, проблема його плинності. Методи і стилі управління авіаційного менеджера, його кар'єра. Поняття впливу, влади та лідерства авіаційного менеджера. Управлінська культура.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин	
	денна форма	заочна форма

	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Основи ї цивільної авіації												
Тема 1. Загальні принципи польоту і класифікація повітряних суден	8	2	2	-	1	4	9			-	-	8
Тема 2. Основи теорії польоту. Класифікація польотів	9	2	2	-	1	5	9	1	1	-	-	8
Тема 3. Авіаційна транспортна інфраструктура і система управління цивільною авіацією	9	2	2	-	1	5	9			-	-	9
Разом за змістовим модулем 1	26	6	6	-	3	14	27	1	1	-	-	25
Змістовий модуль 2. Основи авіаційного виробництва												
Тема 4. Авіаційні послуги	8	2	2	-	1	4	9			-	-	8
Тема 5. Технологія та організація авіаційної діяльності	9	2	2	-	1	5	9	1	1	-	-	8
Тема 6. Забезпечення авіаційної діяльності	9	2	2	-	1	5	9			-	-	9
Разом за змістовим модулем 2	26	6	6	-	3	14	27	1	1	-	-	25
Модульний контроль 1	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Усього годин з модуля 1	54	12	14	-	6	28	54	2	2	-	-	50
Модуль 2												
Змістовий модуль 3. Економічні основи діяльності цивільної авіації												
Тема 7. Виробництво авіаційних послуг	8	2	2	-	1	4	9			-	-	8
Тема 8. Реалізація та споживання авіаційних послуг	9	2	2	-	1	5	9	1	1	-	-	8
Тема 9. Основи економіки цивільної авіації	9	2	2	-	1	5	9			-	-	9
Разом за змістовим модулем 3	26	6	6	-	3	14	27	1	1	-	-	25
Змістовий модуль 4. Основи менеджменту авіаційної діяльності												
Тема 10. Основи управлінської діяльності	7	2	2	-	0,5	3	6			-	-	6
Тема 11. Менеджмент авіаційної діяльності	7	2	2	-	0,5	3	7			-	-	6
Тема 12. Основи маркетингу авіаційних послуг	6	2	2	-	0,5	2	7	1	1	-	-	6
Тема 13. Професійна діяльність авіаційного менеджера	6	2	2	-	0,5	2	7			-	-	7
Разом за змістовим модулем 4	26	8	8	-	2	10	27	1	1	-	-	25
Модульний контроль 2	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Усього годин з модуля 2	54	14	16	-	5	24	54	2	2	-	-	50
Усього годин з дисципліни	108	26	30	-	11	52	108	4	4	-	-	100

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
-------	------------	-----------------

Модуль 1		
Змістовий модуль 1. Основи цивільної авіації		
1	<p>Тема 1. <i>Загальні принципи польоту і класифікація повітряних суден</i></p> <p>1.1. Вступ до курсу. Поняття повітроплавання, авіації і космонавтики.</p> <p>1.2. Аеростатичний, аеродинамічний та газодинамічний принципи польоту ЛА.</p> <p>1.3. Поняття і класифікація ЛА.</p> <p>1.4. Поняття та основні види ПС.</p> <p>1.5. Основні конструктивні частини ПС.</p>	2
2	<p>Тема 2. <i>Основи теорії польоту. Класифікація польотів</i></p> <p>2.1. Сили, що діють на літак в польоті.</p> <p>2.2. Поняття кута атаки та його вплив на підймальну силу літака.</p> <p>2.3. Умови сталого горизонтального польоту ПС.</p> <p>2.4. Аеродинамічна якість ПС.</p> <p>2.5. Поняття польоту ПС, етапи та загальні правила виконання польотів ПС.</p>	2
3	<p>Тема 3. <i>Авіаційна транспортна інфраструктура і система управління цивільною авіацією</i></p> <p>3.1. Авіаційна промисловість та авіаційна інфраструктура як основні складові компоненти галузі цивільної авіації.</p> <p>3.2. Сутність поняття "авіаційне підприємство" ("авіаційна організація"), їх основні види.</p> <p>3.3. Поняття, призначення та класифікація авіакомпаній.</p> <p>3.4. Поняття, призначення та класифікація аеропортів.</p> <p>3.5. Поняття, призначення та класифікація аеродромів як складових елементів аеропортових комплексів.</p>	2
Змістовий модуль 2. Основи авіаційного виробництва		
4	<p>Тема 4. <i>Авіаційні послуги</i></p> <p>4.1. Трьохсекторна модель економіки. Поняття та склад сфер матеріального та нематеріального виробництва.</p> <p>4.2. Основні складові частини діяльності з виробництва авіапослуг.</p> <p>4.3. Основне завдання та характеристика повітряного транспорту.</p> <p>4.4. Класифікація авіаційних перевезень.</p> <p>4.5. Поняття та види авіаційних робіт.</p>	2
5	<p>Тема 5. <i>Технологія та організація авіаційної діяльності</i></p> <p>5.1. Підстави та документи на виконання авіаперевезень і авіаційних робіт.</p> <p>5.2. Розробка та комплектування рейсу.</p> <p>5.3. Порядок реєстрації пасажирів і багажу в аеропорту.</p> <p>5.4. Правові засади авіаційної діяльності.</p> <p>5.5. Сертифікація, реєстрація і ліцензування в ЦА.</p>	2
6	<p>Тема 6. <i>Забезпечення авіаційної діяльності</i></p> <p>6.1. Основні цілі та підрозділи, що відповідальні за штурманське, аеронавігаційне і метеорологічне забезпечення ЦА.</p> <p>6.2. Основні цілі та підрозділ, що відповідальний за аеродромне і орнітологічне забезпечення ЦА.</p> <p>6.3. Основні цілі та підрозділи, що відповідальні за інженерно-авіаційне, електросвітлотехнічне і радіотехнічне забезпечення ЦА.</p> <p>6.4. Основні цілі та підрозділи, що відповідальні за режимно-охоронне, медичне і пошукове та аварійно-рятувальне забезпечення ЦА.</p> <p>6.5. Основні цілі та підрозділи, що відповідальні за організацію</p>	2

	перевезень і оперативне управління авіаційним виробництвом.	
Модуль 2		
Змістовий модуль 3. Економічні основи діяльності цивільної авіації		
7	Тема 7. <i>Виробництво авіаційних послуг</i> 7.1. Фази та фактори авіаційного виробництва. 7.2. Види виробництва в ЦА. 7.3. Поняття виробничих та невиробничих фондів ЦА. 7.4. Класифікація основних фондів ЦА. 7.5. Облік і оцінка основних фондів ЦА.	2
8	Тема 8. <i>Реалізація та споживання авіаційних послуг</i> 8.1. Канали збуту авіаційних послуг. 8.2. Система бронювання авіаперевезень. 8.3. Методи просування авіаційних послуг. 8.4. Поняття, види та функції ринку авіаційних послуг. 8.5. Економічні закономірності ринку авіаційних послуг.	2
9	Тема 9. <i>Основи економіки цивільної авіації</i> 9.1. Прибуток авіапідприємств як об'єкт дослідження економічної науки. 9.2. Формування ціни авіапослуг. 9.3. Класифікація витрат на авіапослуги. 9.4. Основні фактори, що впливають на собівартість авіаперевезень. 9.5. Поняття та класифікація авіаційних тарифів.	2
Змістовий модуль 4. Основи менеджменту авіаційної діяльності		
10	Тема 10. <i>Основи управлінської діяльності</i> 10.1. Співвідношення понять "управління" і "менеджмент". 10.2. Особливості управлінської праці. 10.3. Сутність, принципи і задачі наукової організації управлінської праці. 10.4. Основні напрямки наукової організації управлінської праці та оцінка їх ефективності. 10.5. Аналіз витрат робочого часу менеджера.	2
11	Тема 11. <i>Менеджмент авіаційної діяльності</i> 11.1. Поняття менеджменту авіаційної діяльності, його об'єкти та суб'єкти. 11.2. Загальні функції управління авіаційною діяльністю. 11.3. Функціональний менеджмент діяльності авіатранспорту. 11.4. Принципи сучасного менеджменту авіаційної діяльності. 11.5. Внутрішнє і зовнішнє середовище менеджменту авіапідприємства.	2
12	Тема 12. <i>Основи маркетингу авіаційних послуг</i> 12.1. Поняття, функції та етапи маркетингу авіапослуг. 12.2. Фактори, що впливають на поведінку споживачів авіаційних послуг. 12.3. Етапи процесу прийняття рішення споживачем про покупку авіапослуг. 12.4. Місткість ринку авіапослуг, методи її визначення. 12.5. Аналіз маркетингових можливостей авіапідприємства.	2
13	Тема 13. <i>Професійна діяльність авіаційного менеджера</i> 13.1. Сучасне значення поняття "менеджер". 13.2. Функції менеджера. 13.3. Ролі менеджера. 13.4. Поняття, склад та вимоги до авіаційного персоналу, проблема	2

його плинності.

13.5. Специфіка професії флайт-менеджера.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1		
Змістовий модуль 1. Основи цивільної авіації		
1	Тема 1. <i>Загальні принципи польоту і класифікація повітряних суден</i> 1.1. Поняття повітроплавання, авіації і космонавтики. 1.2. Принципи польоту, поняття і класифікація ЛА. 1.3. Поняття та види ПС. 1.4. Основні конструктивні частини літака. 1.5. Класифікація ПС.	2
2	Тема 2. <i>Основи теорії польоту. Класифікація польотів</i> 2.1. Сили, що діють на літак в польоті. 2.2. Поняття та етапи польоту ПС. 2.3. Загальні правила виконання польотів ПС. 2.4. Класифікація польотів ПС. 3.5. Польоти в особливих умовах і особливих випадках.	2
3	Тема 3. <i>Авіаційна транспортна інфраструктура і система управління цивільною авіацією</i> 3.1. Авіаційна промисловість та авіаційна інфраструктура як основні складові компоненти галузі цивільної авіації. 3.2. Суб'єкти авіаційної діяльності. 3.3. Призначення та класифікація авіаційних підприємств і організацій. 3.4. Національна система управління діяльністю цивільної авіації. 3.5. Міжнародні та регіональні авіаційні організації, членом яких є Україна.	2
Змістовий модуль 2. Основи авіаційного виробництва		
4	Тема 4. <i>Авіаційні послуги</i> 4.1. Поняття та склад сфер матеріального та нематеріального виробництва. 4.2. Основні складові частини діяльності з виробництва авіапослуг. 4.3. Основне завдання та характеристика повітряного транспорту. 4.4. Класифікація авіаційних послуг як результату авіаційного виробництва. 4.5. Особливості виробництва авіаційних послуг, основні параметри та критерії оцінки їх якості.	2
5	Тема 5. <i>Технологія та організація авіаційної діяльності</i> 5.1. Підстави та документи на виконання авіаперевезень і авіаційних робіт. 5.2. Комплектування рейсу, реєстрація пасажирів і багажу в аеропорту, правила поведінки пасажирів на борту літака. 5.3. Відповідальність авіаперевізника за шкоду, заподіяну пасажиром і багажу. 5.4. Сертифікація, реєстрація і ліцензування в цивільній авіації, організація використання повітряного простору. 5.5. Сутність та складові безпеки авіації, охорона праці в авіаційній галузі.	2
6	Тема 6. <i>Забезпечення авіаційної діяльності</i>	2

	<p>6.1. Штурманське, аеронавігаційне і метеорологічне забезпечення ЦА: основні цілі, відповідальні підрозділи та їх задачі.</p> <p>6.2. Аеродромне і орнітологічне забезпечення ЦА: основні цілі, відповідальний підрозділ та його задачі.</p> <p>6.3. Інженерно-авіаційне, електросвітлотехнічне і радіотехнічне забезпечення ЦА: основні цілі, відповідальні підрозділи та їх задачі.</p> <p>6.4. Режимно-охоронне, медичне і пошукове та аварійно-рятувальне забезпечення ЦА: основні цілі, відповідальні підрозділи та їх задачі.</p> <p>6.5. Організація перевезень і оперативне управління авіаційним виробництвом: основні цілі, відповідальні підрозділи та їх задачі.</p>	
Модуль 2		
Змістовий модуль 3. Економічні основи діяльності цивільної авіації		
7	<p>Тема 7. <i>Виробництво авіаційних послуг</i></p> <p>7.1. Виробничі та невиробничі фонди ЦА.</p> <p>7.2. Основні та оборотні виробничі фонди ЦА.</p> <p>7.3. Облік і оцінка основних фондів ЦА.</p> <p>7.4. Зношування і ремонт основних засобів в ЦА.</p> <p>7.5. Амортизація основних фондів ЦА.</p>	2
8	<p>Тема 8. <i>Реалізація та споживання авіаційних послуг</i></p> <p>8.1. Канали збуту авіаційних послуг, бронювання авіаперевезень.</p> <p>8.2. Система сервісного обслуговування на повітряному транспорті.</p> <p>8.3. Ринок авіаційних послуг і регулювання доступу на нього.</p> <p>8.4. Форми комерційного співробітництва авіаперевізників та взаєморозрахунки між учасниками ринку авіапослуг.</p> <p>8.5. Характеристика світового і національного ринків авіаційних послуг.</p>	2
9	<p>Тема 9. <i>Основи економіки цивільної авіації</i></p> <p>9.1. Ціноутворення в ЦА.</p> <p>9.2. Поняття і класифікація авіаційних тарифів.</p> <p>9.3. Аеронавігаційні збори.</p> <p>9.4. Аеропортові збори.</p> <p>9.5. Авіаційне страхування.</p>	2
Змістовий модуль 4. Основи менеджменту авіаційної діяльності		
10	<p>Тема 10. <i>Основи управлінської діяльності</i></p> <p>10.1. Співвідношення понять "управління" і "менеджмент".</p> <p>10.2. Особливості управлінської праці.</p> <p>10.3. Наукова організація управлінської праці.</p> <p>10.4. Комунікації та інформація в управлінській діяльності.</p> <p>10.5. Управлінські рішення.</p>	2
11	<p>Тема 11. <i>Менеджмент авіаційної діяльності</i></p> <p>11.1. Поняття, об'єкти, суб'єкти, види та принципи менеджменту авіаційної діяльності.</p> <p>11.2. Внутрішнє і зовнішнє середовище менеджменту авіапідприємства.</p> <p>11.3. Еволюція управлінської думки, управлінські революції.</p> <p>11.4. Школи менеджменту, розвиток вітчизняної управлінської думки.</p> <p>11.5. Сучасні концепції менеджменту і проблеми управління в авіаційній галузі.</p>	2
12	<p>Тема 12. <i>Основи маркетингу авіаційних послуг</i></p> <p>12.1. Поняття, еволюція, функції та етапи маркетингу авіапослуг.</p> <p>12.2. Моделювання поведінки споживачів авіаційних послуг.</p>	2

	12.3. Аналіз маркетингових можливостей авіапідприємства. 12.4. Сегментація ринку авіапослуг, позиціонування авіапослуг. 12.5. Розробка комплексу маркетингу авіапідприємства.	
13	Тема 13. <i>Професійна діяльність авіаційного менеджера</i> 13.1. Сучасне значення поняття "менеджер", функції та ролі менеджера. 13.2. Поняття, склад та вимоги до авіаційного персоналу, проблема його плінності. 13.3. Методи і стилі управління авіаційного менеджера, його кар'єра. 13.4. Поняття впливу, влади та лідерства авіаційного менеджера. 13.5. Управлінська культура.	2

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1		
Змістовий модуль 1. Основи цивільної авіації		
1	Тема 1. <i>Загальні принципи польоту і класифікація повітряних суден</i> 1.1. Класифікація ПС за належністю. 1.2. Класифікація ПС за призначенням. 1.3. Класифікація ПС за швидкістю польоту. 1.4. Класифікація ПС за дальністю польоту. 1.5. Класифікація ПС за злітною масою. 1.6. Класифікація ПС за впливом супутньої турбулентності. 1.7. Класифікація ПС за кількістю крил та розташуванням крила відносно фюзеляжу. 1.8. Класифікація ПС за типом фюзеляжу і розташуванням оперення. 1.9. Класифікація ПС за типом шасі. 1.10. Класифікація ПС за типом, кількістю і розміщенням двигунів.	4
2	Тема 2. <i>Основи теорії польоту. Класифікація польотів</i> 2.1. Класифікація польотів за призначенням. 2.2. Класифікація польотів за оплатою. 2.3. Класифікація польотів за характером виконання. 2.4. Класифікація польотів за умовами пілотування й літаководіння. 2.5. Класифікація польотів за метеорологічними умовами. 2.6. Класифікація польотів за районом. 2.7. Класифікація польотів за висотою. 2.8. Класифікація польотів за фізико-географічними умовами. 2.9. Класифікація польотів за часом доби. 2.10. Польоти в особливих умовах і особливих випадках.	5
3	Тема 3. <i>Авіаційна транспортна інфраструктура і система управління цивільною авіацією</i> 3.1. Основні функції Державного підприємства обслуговування повітряного руху України "Украерорух". 3.2. Склад Державного підприємства обслуговування повітряного руху України "Украерорух". 3.3. Національна система управління діяльністю цивільної авіації. 3.4. Схема державного регулювання діяльності цивільної авіації України. 3.5. Основні завдання і структура Державіаслужби України. 3.6. Рік створення, основна мета діяльності, члени, органи та місце розташування штаб-квартири Міжнародної організації цивільної авіації	5

	<p>(ICAO).</p> <p>3.7. Рік створення, основна мета діяльності, члени, органи та місце розташування штаб-квартири Міжнародної асоціації повітряного транспорту (IATA).</p> <p>3.8. Рік створення, основна мета діяльності, члени, органи та місце розташування штаб-квартири Міждержавного авіаційного комітету (IAC).</p> <p>3.9. Рік створення, основна мета діяльності, члени, органи та місце розташування штаб-квартири Європейської конференції цивільної авіації (ECAC).</p> <p>3.10. Рік створення, основна мета діяльності, члени, органи та місце розташування штаб-квартири Європейської організації з забезпечення безпеки аеронавігації (EUROCONTROL).</p>	
Змістовий модуль 2. Основи авіаційного виробництва		
4	<p>Тема 4. <i>Авіаційні послуги</i></p> <p>4.1. Технічне обслуговування ПС.</p> <p>4.2. Комерційне обслуговування ПС.</p> <p>4.3. Аеропортові та аеронавігаційні послуги.</p> <p>4.4. Танкерінг, кетерінг, клінінг.</p> <p>4.5. Особливості виробництва авіаційних послуг.</p> <p>4.6. Поняття та критерії оцінки параметру якості авіаційних послуг "матеріальність" ("відчутність").</p> <p>4.7. Поняття та критерії оцінки параметру якості авіаційних послуг "надійність".</p> <p>4.8. Поняття та критерії оцінки параметру якості авіаційних послуг "чуйність".</p> <p>4.9. Поняття та критерії оцінки параметру якості авіаційних послуг "впевненість".</p> <p>4.10. Поняття та критерії оцінки параметру якості авіаційних послуг "співчуття" ("співпереживання").</p>	4
5	<p>Тема 5. <i>Технологія та організація авіаційної діяльності</i></p> <p>5.1. Вимоги до багажу, що підлягає перевезенню.</p> <p>5.2. Причини відмовлення в перевезенні пасажирів (багажу).</p> <p>5.3. Перевезення дітей, вагітних жінок, осіб з обмеженою рухливістю та інвалідів.</p> <p>5.4. Правила поведінки пасажирів на борту літака.</p> <p>5.5. Відповідальність перевізника за шкоду, заподіяну пасажиром.</p> <p>5.6. Відповідальність перевізника за шкоду, заподіяну багажу.</p> <p>5.7. Організація використання повітряного простору.</p> <p>5.8. Пріоритети використання повітряного простору.</p> <p>5.9. Сутність та складові безпеки авіації.</p> <p>5.10. Охорона праці в авіаційній галузі.</p>	5
6	<p>Тема 6. <i>Забезпечення авіаційної діяльності</i></p> <p>6.1. Задачі штурманської служби.</p> <p>6.2. Задачі служби аеронавігаційної інформації.</p> <p>6.3. Задачі авіаційних метеорологічних органів.</p> <p>6.4. Задачі аеродромної служби.</p> <p>6.5. Задачі авіаційно-технічної бази.</p> <p>6.6. Задачі служби електросвітлотехнічного забезпечення польотів і бази електрорадіотехнічного обладнання і зв'язку.</p> <p>6.7. Задачі служби авіаційної безпеки.</p> <p>6.8. Задачі медико-санітарної частини.</p> <p>6.9. Задачі служби пошукового та аварійно-рятувального забезпечення польотів.</p>	5

	6.10. Задачі служби організації перевезень і виробничо-диспетчерської служби підприємства.	
Модуль 2		
Змістовий модуль 3. Економічні основи діяльності цивільної авіації		
7	<p>Тема 7. <i>Виробництво авіаційних послуг</i></p> <p>7.1. Фізичне зношування основних засобів в ЦА. 7.2. Моральне зношування основних засобів в ЦА. 7.3. Сутність ресурсу авіаційної техніки. 7.4. Види ресурсу авіаційної техніки. 7.5. Ремонт основних фондів ЦА. 7.6. Поняття амортизації основних фондів ЦА. 7.7. Норми амортизації основних фондів ЦА. 7.8. Групи оборотних фондів ЦА. 7.9. Структура оборотних фондів ЦА. 7.10. Джерело формування оборотних фондів авіапідприємства.</p>	4
8	<p>Тема 8. <i>Реалізація та споживання авіаційних послуг</i></p> <p>8.1. Система сервісного обслуговування на повітряному транспорті. 8.2. Сервісне обслуговування в представництвах авіаперевізників (агентствах з продажу авіаційних перевезень). 8.3. Сервісне обслуговування в аеропортах. 8.4. Сервісне обслуговування на борту ПС. 8.5. Класи обслуговування на авіаційному транспорті. 8.6. Поняття, види та функції конкуренції на ринку авіаційних послуг. 8.7. Регулювання доступу на ринок авіаційних послуг. 8.8. Форми комерційного співробітництва авіаперевізників. 8.9. Взаєморозрахунки між учасниками авіаційного ринку. 8.10. Характеристика світового і національного ринків авіаційних послуг.</p>	5
9	<p>Тема 9. <i>Основи економіки цивільної авіації</i></p> <p>9.1. Аеронавігаційний збір за послуги з організації повітряного руху на маршруті. 9.2. Аеронавігаційний збір за послуги з організації повітряного руху на підході та в районі аеродрому. 9.3. Категорії польотів, які звільняються від плати за аеронавігаційне обслуговування. 9.4. Аеропортовий збір за посадку-зліт ПС. 9.5. Аеропортовий збір за обслуговування пасажирів в аеровокзалі. 9.6. Аеропортовий збір за авіаційну безпеку. 9.7. Аеропортовий збір за наднормативну стоянку ПС. 9.8. Категорії пасажирів, які звільняються від сплати аеропортового збору, і види польотів, для яких застосовуються коефіцієнти зниження аеропортового збору. 9.9. Поняття авіаційного страхування, його об'єкти, суб'єкти та форми. 9.10. Обов'язкові види авіаційного страхування ЦА.</p>	5
Змістовий модуль 4. Основи менеджменту авіаційної діяльності		
10	<p>Тема 10. <i>Основи управлінської діяльності</i></p> <p>10.1. Поняття та роль комунікацій в управлінській діяльності. 10.2. Складові елементи ланцюгу управлінських комунікацій. 10.3. Класифікація комунікацій в управлінській діяльності. 10.4. Поняття та вимоги до інформаційного забезпечення управління. 10.5. Поняття комерційної таємниці.</p>	3

	<p>10.6. Поняття та вимоги до управлінських рішень.</p> <p>10.7. Класифікація управлінських рішень.</p> <p>10.8. Етапи прийняття рішення менеджером.</p> <p>10.9. Методи прийняття управлінських рішень.</p> <p>10.10. Організація виконання управлінських рішень.</p>	
11	<p>Тема 11. <i>Менеджмент авіаційної діяльності</i></p> <p>11.1. Еволюція управлінської думки.</p> <p>11.2. Управлінські революції.</p> <p>11.3. Школа наукового управління.</p> <p>11.4. Адміністративна (класична) школа.</p> <p>11.5. Школа людських відносин.</p> <p>11.6. Поведінкова школа.</p> <p>11.7. Школа управлінської науки (кількісна).</p> <p>11.8. Розвиток вітчизняної управлінської думки.</p> <p>11.9. Сучасні концепції менеджменту.</p> <p>11.10. Проблеми управління в авіаційній галузі.</p>	3
12	<p>Тема 12. <i>Основи маркетингу авіаційних послуг</i></p> <p>12.1. Еволюція маркетингу.</p> <p>12.2. Поняття і типи мотивів.</p> <p>12.3. Змістовні теорії мотивації.</p> <p>12.4. Процесні теорії мотивації.</p> <p>12.5. Поняття і принципи сегментації ринку авіапослуг.</p> <p>12.6. Вибір стратегії охоплення ринку авіапослуг.</p> <p>12.7. Поняття і етапи позиціонування авіаційних послуг.</p> <p>12.8. Стратегії позиціонування авіаційних послуг.</p> <p>12.9. Найпоширеніші помилки при позиціонуванні авіапослуг.</p> <p>12.10. Розробка комплексу маркетингу авіапідприємства.</p>	2
13	<p>Тема 13. <i>Професійна діяльність авіаційного менеджера</i></p> <p>13.1. Методи управління авіаційного менеджера.</p> <p>13.2. Стилi управління авіаційного менеджера.</p> <p>13.3. Поняття впливу, влади та лідерства авіаційного менеджера.</p> <p>13.4. Основні форми впливу авіаційного менеджера.</p> <p>13.5. Основні типи влади авіаційного менеджера.</p> <p>13.6. Поняття і етапи кар'єри авіаційного менеджера.</p> <p>13.7. Фактори гальмування кар'єри авіаційного менеджера.</p> <p>13.8. Основні професійні вимоги до авіаційного менеджера.</p> <p>13.9. Поняття управлінської культури.</p> <p>13.10. Основні елементи управлінської культури.</p>	2

8. Індивідуальні завдання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1		
Змістовий модуль 1. Основи цивільної авіації		
1	<p>Тема 1. <i>Загальні принципи польоту і класифікація повітряних суден</i></p> <p>Підготуйте коротку характеристику наступних подій, які заклали основу сучасної цивільної авіації:</p> <p>1.1. Початок пасажирських авіаперевезень.</p> <p>1.2. Початок вантажних авіаперевезень.</p> <p>1.3. Початок авіаційної пошти.</p> <p>1.4. Початок міжнародних авіаперевезень.</p> <p>1.5. Початок чартерних авіаперевезень.</p>	1

	<p>1.6. Початок регулярних авіап перевезень.</p> <p>1.7. Початок бортового обслуговування авіапасажирів.</p> <p>1.8. Початок професійної підготовки льотчиків.</p> <p>1.9. Початок авіаційної промисловості.</p> <p>1.10. Початок наземного контролю за повітряним рухом.</p>	
2	<p>Тема 2. <i>Основи теорії польоту. Класифікація польотів</i></p> <p>Підготуйте коротку характеристику наступних найвизначніших подій в історії цивільної авіації:</p> <p>2.1. Перша в світі ліцензія пілота.</p> <p>2.2. Перший у світі пасажирський літак.</p> <p>2.3. Перший у світі вантажний літак.</p> <p>2.4. Перший у світі реактивний авіалайнер.</p> <p>2.5. Перший у світі широкофюзеляжний авіалайнер.</p> <p>2.6. Перший у світі надзвуковий авіалайнер.</p> <p>2.7. Перша в світі авіакомпанія.</p> <p>2.8. Перший у світі цивільний аеропорт.</p> <p>2.9. Перша в світі авіаційна катастрофа.</p> <p>2.10. Перші в світі авіаційні терористи.</p>	1
3	<p>Тема 3. <i>Авіаційна транспортна інфраструктура і система управління цивільною авіацією</i></p> <p>Підготуйте коротку характеристику наступних складових авіаційної галузі:</p> <p>3.1. Найбільші пасажирський та вантажний літаки світу.</p> <p>3.2. Найбільші авіакомпанія та цивільний аеропорт світу.</p> <p>3.3. Найдорожчі та найекономніші авіалінії світу.</p> <p>3.4. Найбезпечніший та найнебезпечніший літаки світу.</p> <p>3.5. Найбезпечніша та найнебезпечніша авіакомпанії світу.</p> <p>3.6. Найбезпечніший та найнебезпечніший цивільні аеропорти світу.</p> <p>3.7. Найкомфортабельніший та найнекомфортабельніший літаки світу.</p> <p>3.8. Найкомфортабельніша та найнекомфортабельніша авіакомпанії світу.</p> <p>3.9. Найкомфортабельніший та найнекомфортабельніший цивільні аеропорти світу.</p> <p>3.10. Найкрупніші авіабудівні концерни світу.</p>	1
Змістовий модуль 2. Основи авіаційного виробництва		
4	<p>Тема 4. <i>Авіаційні послуги</i></p> <p>Підготуйте коротку біографію видатних вітчизняних та зарубіжних діячів, розкрийте їх основний внесок в становлення авіації:</p> <p>4.1. Альберто Сантос-Дюмон.</p> <p>4.2. Джордж Кейлі.</p> <p>4.3. Жозеф-Мішель та Жак-Етьєнн Монгольф'є (або Монгольф'єр).</p> <p>4.4. Жуковський Микола Єгорович.</p> <p>4.5. Леонардо да Вінчі.</p> <p>4.6. Ломоносов Михайло Васильович.</p> <p>4.7. Можайський Олександр Федорович.</p> <p>4.8. Орвілл і Вілбер Райт.</p> <p>4.9. Отто Лілієнталь.</p> <p>4.10. Фердинанд фон Цепелін.</p>	1
5	<p>Тема 5. <i>Технологія та організація авіаційної діяльності</i></p> <p>Підготуйте коротку біографію видатних вітчизняних авіаконструкторів, розкрийте їх основний внесок в розвиток авіації:</p> <p>5.1. Антонов Олег Костянтинович.</p>	1

	<p>5.2. Гаккель Яков Модестович. 5.3. Григорович Дмитро Павлович. 5.4. Ільюшин Сергій Володимирович. 5.5. Лавочкін Семен Олексійович. 5.6. Мікоян Артем Іванович. 5.7. Сікорський Ігор Іванович. 5.8. Сухой Павло Йосипович. 5.9. Туполев Андрій Миколайович. 5.10. Яковлев Олександр Сергійович.</p>	
6	<p>Тема 6. <i>Забезпечення авіаційної діяльності</i> Підготуйте коротку біографію видатних вітчизняних льотчиків, розкрийте їх основний внесок в розвиток авіації:</p> <p>6.1. Водопьянов Михайло Васильович. 6.2. Гризодубова Валентина Степанівна. 6.3. Грицевець Сергій Іванович. 6.4. Єфімов Михайло Нікіфорович. 6.5. Зверева Лідія Віссаріонівна. 6.6. Кожедуб Іван Микитович. 6.7. Нестеров Петро Миколайович. 6.8. Попович Марина Лаврентіївна. 6.9. Чкалов Валерій Павлович. 6.10. Уточкін Сергій Ісайович.</p>	1
Модуль 2		
Змістовий модуль 3. Економічні основи діяльності цивільної авіації		
7	<p>Тема 7. <i>Виробництво авіаційних послуг</i> Підготуйте коротку біографію видатних діячів в галузі космонавтики, розкрийте основний внесок в її розвиток:</p> <p>7.1. Гагарін Юрій Олексійович. 7.2. Каденюк Леонід Костянтинівич. 7.3. Корольов Сергій Павлович. 7.4. Леонов Олексій Архипович. 7.5. Николаєв Андріян Григорович. 7.6. Ніл Олден Армстронг. 7.7. Савицька Світлана Євгенівна. 7.8. Терешкова Валентина Володимирівна. 7.9. Тітов Герман Степанович. 7.10. Ціолковський Костянтин Едуардович.</p>	1
8	<p>Тема 8. <i>Реалізація та споживання авіаційних послуг</i> Підготуйте коротку біографію видатних зарубіжних економістів, розкрийте їх основний внесок в розвиток економічної науки:</p> <p>8.1. Адам Сміт. 8.2. Альфред Маршалл. 8.3. Аристотель. 8.4. Давид Рікардо. 8.5. Джон Кеннет Гелбрейт. 8.6. Джон Мейнард Кейнс. 8.7. Карл Маркс і Фрідріх Енгельс. 8.8. Ксенофонт Афінський. 8.9. Уільям Петті. 8.10. Франсуа Кене.</p>	1
9	<p>Тема 9. <i>Основи економіки цивільної авіації</i> Підготуйте коротку біографію видатних вітчизняних економістів, розкрийте їх основний внесок в розвиток економічної науки:</p>	1

	<p>9.1. Білимович Олександр Дмитрович. 9.2. Бунге Микола Христианович. 9.3. Вернадський Іван Васильович. 9.4. Зібер Микола Іванович. 9.5. Орженцький Роман Михайлович. 9.6. Піхно Дмитро Іванович. 9.7. Слуцький Євген Євгенович. 9.8. Степанов Тихін Федорович. 9.9. Туган-Барановський Михайло Іванович. 9.10. Цехановецький Григорій Матвійович.</p>	
Змістовий модуль 4. Основи менеджменту авіаційної діяльності		
10	<p>Тема 10. <i>Основи управлінської діяльності</i> Підготуйте коротку біографію видатних зарубіжних діячів в галузі менеджменту, розкрийте їх основний внесок в розвиток науки управління:</p> <p>10.1. Анрі Файоль. 10.2. Арманд Фейгенбаум. 10.3. Гаррінгтон Емерсон. 10.4. Генрі Гантт. 10.5. Елтон Мейо. 10.6. Мері Паркер Фоллетт. 10.7. Пітер Друкер. 10.8. Рассел Акофф. 10.9. Френк і Ліліан Гілберти. 10.10. Фредерік Тейлор.</p>	0,5
11	<p>Тема 11. <i>Менеджмент авіаційної діяльності</i> Підготуйте коротку біографію видатних вітчизняних діячів в галузі менеджменту, розкрийте їх основний внесок в розвиток науки управління:</p> <p>11.1. Бердянський Йосиф Менделеевич. 11.2. Богданов Олександр Олександрович. 11.3. Вітке Микола Андрійович. 11.4. Гастев Олексій Капітонович. 11.5. Глушков Віктор Михайлович. 11.6. Дунаєвський Федір Романович. 11.7. Єрманський Осип Аркадійович. 11.8. Канторович Леонід Віталійович. 11.9. Керженцев Платон Михайлович. 11.10. Розмірович Олена Федорівна.</p>	0,5
12	<p>Тема 12. <i>Основи маркетингу авіаційних послуг</i> Підготуйте коротку біографію видатних діячів в галузі маркетингу, розкрийте основний внесок в його розвиток:</p> <p>12.1. Гарі Армстронг. 12.2. Даніель Старч. 12.3. Джек Траут. 12.4. Жан-Жак Ламбен. 12.5. Ігор Ансофф. 12.6. Карл Ренборг. 12.7. Леві Штраус. 12.8. Малколм Мак-Дональд. 12.9. Фердінанд Порше. 12.10. Філіп Котлер.</p>	0,5
13	<p>Тема 13. <i>Професійна діяльність авіаційного менеджера</i> Підготуйте коротку біографію відомих розробників теорій мотивації, розкрийте сутність їх поглядів:</p>	0,5

	<p>13.1. Абрахам Маслоу (теорія ієрархії потреб).
 13.2. Беррес Фредерік Скіннер (теорія підкріплення).
 13.3. Віктор Врум (теорія очікувань (сподівань)).
 13.4. Девід МакКлелланд (теорія набутих потреб).
 13.5. Дуглас МакГрегор (теорія Х і теорія У).
 13.6. Едвін Локи (теорія постановки цілей).
 13.7. Клейтон Альдерфер (теорія ERG).
 13.8. Лайман Портер і Едвард Лоулер (комплексна модель Портера-Лоулера).
 13.9. Стейсі Адамс (теорія справедливості).
 13.10. Фредерік Герцберг (теорія двох факторів).</p> | |
|--|--|--|

9. Методи навчання

При вивченні курсу використовуються наступні методи навчання:

9.1. Аудиторні методи навчання:

9.1.1. Лекційні:

- ◆ конспектування лекцій.

9.1.2. Практичні:

- ◆ діагностування якості навчальної діяльності:
 - за груповими завданнями самостійної підготовки:
 - засвоєння знань лекційного матеріалу (експрес-контроль);
 - опрацювання питань самостійної підготовки;
 - за індивідуальними завданнями самостійної підготовки (виконання домашньої контрольної роботи):
 - аналіз ключових понять термінологічного словника з курсу;
 - виконання індивідуальних завдань;
 - реферування наукових статей з проблематики курсу;
 - підготовка наукових робіт;
- ◆ проведення контрольних заходів (поточний, модульний, підсумковий контроль):
 - діагностичне тестування;
 - письмове опитування;
 - розв'язання типових задач/ситуаційних вправ;
 - рішення творчих завдань (нестандартних задач/ситуаційних вправ).
- ◆ поточне консультування з проблематики курсу.

9.2. Методи самостійної підготовки:

- ◆ опрацювання матеріалів з підготовки до лекційних занять;
- ◆ вивчення (опрацювання та конспектування) теоретичного навчального матеріалу для самостійної підготовки;
 - ◆ аналіз ключових понять термінологічного словника з курсу;
 - ◆ виконання індивідуальних завдань (аналітичних записок, оглядів, повідомлень, анотацій, аналізів, тематичних рефератів, розробка схем, моделей, структур тощо);
 - ◆ участь в діяльності наукових гуртків і проблемних науково-дослідних груп профільного спрямування;
 - ◆ участь у проведенні науково-дослідних робіт з проблематики курсу;
 - ◆ реферування наукових статей з проблематики курсу;
 - ◆ підготовка наукових робіт (доповідей, тез доповідей на конференцію, наукових статей, робіт на конкурс тощо);
 - ◆ участь у науково-практичних конференціях, олімпіадах, конкурсах тощо.
 - ◆ виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань/навчальних проектів;
 - ◆ опрацювання матеріалів з підготовки до проведення контрольних робіт:
 - тестових завдань;
 - контрольних питань;
 - типових задач/ ситуаційних вправ;
 - творчих завдань (нестандартних задач/ситуаційних вправ).

10. Методи контролю

10.1. Контроль успішності та якості навчання здійснюється за допомогою рейтингової системи оцінювання, яка передбачає наступні контрольні заходи:

- поточний контроль (за темами);
- модульний (рубіжний) контроль (за модулями – одним чи кількома змістовними модулями (2 модульних контролі з дисципліни);
- підсумковий (семестровий) контроль (за навчальним курсом).

◆ Навчальні досягнення курсанта оцінюються за 100-бальною шкалою успішності на основі рівномірного розподілу балів за видами виконуваних робіт згідно зі структурою залікових модулів навчальної діяльності за змістовними модулями курсу – модульно-заліковим планом (11а – для денної форми навчання, 11б – для заочної форми навчання).

10.2. Поточний контроль успішності навчання (за темами) здійснюється за всіма елементами залікових модулів (видами навчальної роботи), проводиться на практичних заняттях з відповідних тем дисципліни і передбачає виконання поточної контрольної роботи і діагностування якості навчальної діяльності за видами самостійної підготовки: контроль засвоєння знань за лекційним модулем і модулем самостійної роботи та перевірку домашньої індивідуально-творчої контрольної роботи за індивідуальним і науковим модулями навчальної діяльності курсанта.

◆ **Поточна оцінка успішності навчання** (за темами) визначається за 100-бальною шкалою як сума балів за виконання контрольних завдань для поточного контролю успішності (поточної контрольної роботи) – 40 балів і результатів діагностування якості самостійної підготовки – 60 балів (контроль знань за темою – 20 балів і домашня індивідуально-творча контрольна робота – 40 балів).

◆ Оцінка успішності навчання за змістовими модулями визначається за 100-бальною шкалою як середня поточних оцінок успішності навчання за темами, які складають даний змістовий модуль.

◆ Акумуляована модульна оцінка успішності навчання (бальна оцінка за модуль, за яким проводиться модульний контроль) визначається за 100-бальною шкалою як середня оцінок успішності навчання за змістовими модулями, які складають даний модуль/середня поточних оцінок успішності навчання за темами модуля.

◆ У випадку, якщо акумуляована модульна оцінка успішності навчання складає не менше 60% (60 балів), відповідний модуль за бажанням курсанта може бути зарахований автоматично, без проведення модульного контролю. В іншому випадку проводиться модульний контроль.

10.3. Модульний контроль успішності навчання (за модулями) проводиться на спеціально визначених практичних заняттях і передбачає проведення модульної контрольної роботи з урахуванням акумуляованої модульної оцінки успішності навчання.

◆ Контрольна модульна оцінка успішності навчання (за результатами проведення модульного контролю) визначається за 100-бальною шкалою як сума балів за виконання контрольних завдань для модульного контролю – 40 балів і 60% акумуляованої модульної оцінки успішності навчання – 60 балів.

◆ Залікова **модульна оцінка успішності навчання** (за модулями) визначається за 100-бальною шкалою як краща (з більшою кількістю балів) з акумуляованої чи контрольної модульних оцінок успішності навчання.

◆ Акумуляована підсумкова оцінка успішності навчання (з курсу) визначається за 100-бальною шкалою як середня залікових модульних оцінок успішності навчання (за модулями).

◆ У випадку, якщо акумуляована підсумкова оцінка успішності навчання складає не менше 60% (60 балів), заліковий кредит з курсу за бажанням курсанта може бути зарахований автоматично. В іншому випадку проводиться підсумковий контроль.

10.4. Підсумковий контроль успішності навчання (за курсом) проводиться на спеціально визначених практичних заняттях або організується іншим чином і передбачає

проведення підсумкової контрольної роботи з урахуванням акумульованої підсумкової оцінки успішності навчання.

◆ Контрольна підсумкова оцінка успішності навчання (за результатами проведення підсумкового контролю) визначається за 100-бальною шкалою як сума балів за виконання контрольних завдань для підсумкового контролю – 40 балів і 60% акумульованої підсумкової оцінки успішності навчання – 60 балів.

◆ Залікова **підсумкова оцінка успішності навчання** визначається за 100-бальною шкалою як краща (з більшою кількістю балів) з акумульованої чи контрольної підсумкових оцінок успішності навчання.

www.klapau.kr.ua

(загальна середня к-ть балів)											
Підсумковий контроль											

11б) заочна форма навчання

Модулі	Змістові модулі, теми	Залікові модулі (ЗкМ) за видами робіт та розподіл балів, що присвоюються слухачам						Сума балів за видами навчальної діяльності слухача заочної форми навчання
		Аудиторна робота		Самостійна підготовка (СПС)				
		ЗкМ1	ЗкМ2	ЗкМ3, ЗкМ4, ЗкМ5				
		Лекційні заняття	Практичні заняття	Виконання модульної контрольної роботи				
				Письмове опитування	Діагностичне тестування	Розв'язання типових задач/ситуаційних вправ	Виконання творчих завдань (задач/вправ)	
1	1, 2 (1-6)	Оглядно-установочна лекція (відвідування, конспектування, активність, мислення, засвоєння)	5	10	10	10	10	50
2	3, 4 (7-13)	5	5	10	10	10	10	50
Всього балів		10	10	20	20	20	20	100
Підсумковий контроль								

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
------------------------	-------------	-------------------------------

навчальної діяльності		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	відмінно	зараховано
82 - 89	B	добре	
75 - 81	C		
68 - 74	D		
60 - 67	E	задовільно	
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Методичне забезпечення

12.1. Вступ до фаху: опорний конспект лекцій та матеріали до самостійної підготовки / Автори: Ю.В. Сікірда, А.В. Залевський. – Кіровоград: КЛА НАУ, 2012. – 156 с. (друкований та інтерактивний / електронний варіанти).

12.2. Вступ до фаху: комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни / Автори: Ю.В. Сікірда, А.В. Залевський. – Кіровоград: КЛА НАУ, 2012. – 88 с. (друкований та інтерактивний / електронний варіанти).

Комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни містить:

– навчальну та робочу програми дисципліни, які включають опис предмета навчальної дисципліни, мету та завдання вивчення курсу, структуру змістових модулів залікового кредиту навчальної дисципліни (модульно-тематичний план), зміст аудиторної навчальної роботи (тематику та зміст лекційних і практичних занять), зміст самостійної підготовки (тематику та зміст самостійної, індивідуальної та науково-дослідної роботи), структуру залікових модулів навчальної діяльності за змістовими модулями курсу (модульно-заліковий план), методи навчання, методи оцінювання та критерії успішності навчання, інформаційно-методичне забезпечення дисципліни;

- завдання для експрес-контролю якості засвоєння знань;
- перелік питань для самостійного опрацювання;
- термінологічний словник ключових понять з курсу;
- перелік індивідуальних завдань;
- тематику та об'єкти навчальних науково-дослідних проектів;
- комплекти контрольних питань;
- комплекти тестових завдань;
- комплекти типових задач;
- комплекти творчих завдань з дисципліни.

12.3. Комп'ютерні програми:

- текстовий процесор MS Word;
- табличний процесор MS Excel;
- пакет демонстраційної графіки MS Power Point;
- Web-браузери Internet Explorer, Mozilla Firefox, Opera;
- універсальна система перевірки знань "Конструктор тестів".

13. Рекомендована література

Базова

13.1. Базова нормативно-правова література

13.1.1. Національні авіаційні нормативно-правові акти

1. Повітряний кодекс України : введ. в дію Постановою ВР від 19.05.2011 р. № 3393-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 48–49. – Ст. 536.
2. Концепція розвитку цивільної авіації України : затв. Постановою КМУ від 28

грудня 1996 р. № 1587. – К. : МТУ, 1996. – 20 с.

3. Положення про використання повітряного простору України: затв. постановою КМУ від 29 березня 2002 р. № 401 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 14. – С. 85. – (Редакція від 30.07.2012 р.).

4. Наставление по производству полетов в гражданской авиации СССР (с изменениями и дополнениями, внесенными приказом МТСУ от 22.12.2006 г. № 1179) : утв. приказом МГА от 08.04.1885 г. № 77. – К. : МТСУ, 2006. – 262 с.

5. Положення про Державну авіаційну службу України : затв. указом Президента України від 06.04.2011 р. № 398/2011 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 29. – С. 103.

13.2. Базова навчально-методична література

6. Балабанова Л.В. Організація праці менеджера : навч. пос. / Л.В. Балабанова, О.В. Сардак. – К. : ВД "Професіонал", 2004. – 304 с.

7. Безпека авіації / В.А. Бабак, В.П. Харченко, В.О. Максимов та ін. – К. : Техніка, 2004. – 584 с.

8. Зеркалов Д.В. Транспортна система України : довідник / Д.В. Зеркалов – К. : Основа, 2007. – 620 с.

9. Коба В.Г. Економіка транспорту : навч. пос. / В.Г. Коба. – К. : КДАВТ, КМУЦА, 2005. – 254 с.

10. [Коваленко Г.В.](#) Летная эксплуатация : уч. пос. для вузов / Г.В. [Коваленко](#), А.Л. [Микинелов](#), В.Е. [Чепига](#). – М. : Машиностроение, 2007. – 416 с.

11. Костромина Е.В. Авиатранспортный маркетинг / Е.В. Костромина. – М. : НОУ ВКШ "Авиабизнес", 2003. – 384 с.

12. Кулаев Ю.Ф. Экономика гражданской авиации Украины : монография / Ю.Ф. Кулаев. – К. : "Феникс", 2004. – 666 с.

13. Менеджмент на транспорте / Н.Н. Громов, В.А. Персианов, Н.С. Усков и др.; Под общ. ред. Н.Н. Громова, В.А. Персианова. – М. : ИЦ "Академия", 2003. – 528 с.

14. Сетков В.И. Основы общего менеджмента (краткий курс) / В.И. Сетков. – М. : ИНФРА-М, 2003. – 169 с.

15. Яцківський Л.Ю. Загальний курс транспорту : навч. пос. у 2-х книгах / Л.Ю. Яцківський, Д.В. Зеркалов. – Кн. 1. – К. : Арістей, 2007. – 544 с.

16. Яцківський Л.Ю. Загальний курс транспорту: навч. пос. у 2-х книгах / Л.Ю. Яцківський, Д.В. Зеркалов. – Кн. 2. – К. : Арістей, 2008. – 426 с.

Допоміжна

13.3. Допоміжна нормативно-правова література

13.3.1. Загальнодержавні нормативно-правові акти

17. Конституція України : прийнята на 5-й сесії Верховної Ради України 28.06.1996 р. // **Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.** – (Редакція від 12.04.2012 р.).

18. Про господарські товариства : Закон України від 19.09.1991 р. № 1577-12 // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – №49. – Ст. 682. – (Редакція від 18.12.2011 р.).

19. Про захист прав споживачів : Закон України від 12.05.1991 р. № 1023-12 // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 30. – Ст. 379. – (Редакція від 10.11.2011 р.).

20. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16.04.1991 р. № 959-12 // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 29. – Ст. 377. – (Редакція від 03.08.2012 р.).

21. Про ліцензування певних видів господарської діяльності : Закон України від 01.06.2000 р. № 1775-3 // Відомості Верховної ради України. – 2000. – № 36. – Ст. 299. – (Редакція від 01.06.2012 р.).

22. Про оплату праці : Закон України від 24.03.1995 р. № 108/95-ВР // Відомості Верховної ради України. – 1995. – № 17. – Ст. 121. – (Редакція від 13.06.2012 р.).

23. Про оподаткування прибутку підприємств : Закон України від 28.12.2004 р. № 334/94-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 4. – Ст. 28. – (Редакція від 01.04.2011 р., втрачає чинність 01.01.2013 р.).

24. Про охорону праці : Закон України від 14.10.1992 р. № 2694-12 // Відомості

Верховної Ради України. – 1994. – № 5. – Ст. 21. – (Редакція від 25.06.2011).

25. Про підприємництво : Закон України від 07.02.1991 р. № 698-12 // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 14. – Ст. 168. – (Редакція від 21.07.2012 р.).

26. Про рекламу : Закон України від 03.07.1996 р. № 270/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 39. – Ст. 181. – (Редакція від 13.07.2012 р.).

27. Про страхування : Закон України від 07.03.1996 р. № 86/96 // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 18. – Ст. 78. – (Редакція від 01.07.2012 р.).

28. Про ціни і ціноутворення : Закон України від 21.06.2012 р. № 5007-6 // Голос України. – 02.08.2012. – № 140.

29. Державний класифікатор продукції та послуг : ДК 016-97 : затв. наказом Держстандарту України від 30.12.1997 р. № 822 (із змінами і доповненнями). – [Чинний від 1999-01-01]. – К. : Держстандарт України, 1997. – 1556 с.

30. Класифікація видів економічної діяльності : ДК 009:2010 : затв. наказом Держспоживстандарту України від 11.10.2010 р. № 457. – [Чинний від 2012-01-01]. – К. : Держспоживстандарт України, 2011. – 56 с.

31. Класифікація послуг зовнішньоекономічної діяльності : ДК 012-97 : затв. наказом Держстандарту України від 02.06.1997 р. № 324. – [Чинний від 1997-10-01]. – К. : Держстандарт України, 1997. – 1234 с.

13.3.2. Нормативно-правові акти в авіаційній галузі

13.3.2.1. Міжнародні авіаційні нормативно-правові акти

32. Декларація глобальних принципів лібералізації міжнародного повітряного транспорту. – Монреаль, 24–29 марта 2003 г. – Канада, Монреаль : ICAO, 2003. – 4 с.

33. Конвенція для унификации некоторых правил, касающихся международных воздушных перевозок : "Варшавская конвенция". – Варшава, 12 октября 1929 г. – М. : "Воздушный транспорт", 2005. – 20 с.

34. Конвенция об ущербе, причиненном иностранными воздушными судами третьим лицам на поверхности : "Римская конвенция". – Рим, 07.10.1952 г. – М. : "Воздушный транспорт", 2003. – 18 с.

35. Конвенция о борьбе с незаконным захватом воздушных судов : "Гаагская конвенция". – Гаага, 16 декабря 1970 г. – М. : "Воздушный транспорт", 2006. – 18 с.

36. Конвенция о международной гражданской авиации : "Чикагская конвенция" (с 18 приложениями). – Чикаго, 07.12.1944 г. / Дос. 7300. – 8-е изд. – Канада, Монреаль : ICAO, 2000. – 113 с.

37. Конвенция о правонарушениях и некоторых других действиях, совершенных на борту воздушного судна : "Токийская конвенция". – Токио, 14 сентября 1963 г. – М. : "Воздушный транспорт", 2007. – 8 с.

38. Конвенція про уніфікацію деяких правил міжнародних повітряних перевезень : "Монреальська конвенція" : ратифікована Законом України № 685-VI від 17.12.2008 р. – Монреаль, 28.05.1999 р. // Офіційний вісник України. – 2009. – № 33. – С. 169.

39. Прогноз развития воздушного транспорта до 2015 года / Cir. ICAO 304-AT/127. – Канада, Монреаль : ICAO, 2004. – 96 с.

40. Протокол, що стосується зміни Конвенції про міжнародну цивільну авіацію : ратифікований Законом України № 112-IV від 11.07.2002 р. – Монреаль, 10.05.1984 р. – Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 54. – Ст. 12.

41. Решение об основных направлениях развития гражданской авиации и мерах по повышению безопасности полетов в государствах-участниках СНГ. – Ашхабад, 22 ноября 2007 г. – М. : МАК, 2007. – 210 с.

42. Решение о состоянии конкуренции на рынках авиаперевозок государств-участников СНГ. – Кишинев, 14 ноября 2008 г. – М. : МАК, 2008. – 38 с.

43. Система качества перевозок и обслуживания пассажиров воздушным транспортом. Услуги для пассажиров на борту воздушных судов внутренних воздушных линий РФ. Основные требования : ОСТ 54-1-283.01-94. – [Действует с 1995-01-01]. – М. : Воздушный транспорт, 1994. – 7 с. – (Отраслевой стандарт РФ).

44. Система качества перевозок и обслуживания пассажиров воздушным транспортом. Услуги, предоставляемые пассажирам в аэропортах. Основные требования : ОСТ 54-1-283.02-94. – [Действует с 1995-01-01]. – М. : Воздушный транспорт, 1994. – 5 с. – (Отраслевой стандарт РФ).

45. Соглашение о гражданской авиации и об использовании воздушного пространства. – Минск, 25 декабря 1991 г. – М. : МАК, 1991. – 6 с.

46. Технические инструкции по безопасной перевозке опасных грузов по воздуху / Doc. 9284-AN/905. – Монреаль, Канада : ICAO, 2009. – 88 с.

47. Principles for Establishing the Cost-Base for En Route Charges and the Calculation of the Unit Rates / Doc. 07.60.01. – Belgium, Brussels : EUROCONTROL, 2007. – 34 p.

48. Conditions of Application of the Route Charges System and Conditions of Payment / Doc. 07.60.02. – Belgium, Brussels : EUROCONTROL, 2007. – 11 p.

49. ICAO's Policies on Charges for Airports and Air Navigation Services / Doc. 9082/7. – Canada, Montreal : ICAO, 2004. – 7-th Edition. – 183 p.

50. Manual on Air Navigation Services Economics / Doc. 9161. – Canada, Montreal : ICAO, 2007. – 30 p.

13.3.2.2. Національні авіаційні нормативно-правові акти

51. Про транспорт : Закон України від 10.11.1994 р. № 232/94-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 51. – Ст. 446. – (Редакція від 17.11.2010 р.).

52. Концепція Державної цільової програми розвитку аеропортів на період до 2020 року : схв. розпорядженням КМУ від 05.03.2008 р. № 506-р // Голос України. – 2008. – № 12. – С. 2–3.

53. Концепція розвитку системи регулювання авіаційної діяльності у сфері створення та використання малих повітряних суден : затв. Постановою КМУ від 14 квітня 2004 р. № 234-р // Офіційний вісник України. – 2004. – № 15. – С. 5–9.

54. Положення про об'єднану цивільно-військову систему організації повітряного руху України : затв. постановою КМУ від 19.07.1999 р. № 1281 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 29. – С. 82. – (Редакція від 30.11.2004 р.).

55. Аеропортові збори за обслуговування повітряних суден і пасажирів в аеропортах України : затв. наказом Мінтрансв'язку України від 14.04.2008 р. № 433 // Офіційний вісник України. – 2008. – № 35. – С. 33. – (Редакція від 06.01.2012 р.).

56. Аеропортові збори за обслуговування повітряних суден і пасажирів у Державному підприємстві „Міжнародний аеропорт “Бориспіль””: затв. наказом Мінтрансв'язку України від 26.03.2008 р. № 337 // Офіційний вісник України. – 2008. – № 32. – С. 110. – (Редакція від 13.08.2010 р.).

57. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. – Випуск 68 "Авіаційний транспорт" : Професії керівників, професіоналів, фахівців, технічних службовців та робітників : затв. наказом МТУ від 17.07.2002 р. № 488. – К.: МТУ, 2002. – 140 с.

58. Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з виконання авіаційно-хімічних робіт : затв. спільним наказом Державного комітету України з питань регуляторної політики та Міністерства транспорту України від 26.11.2001 р. № 140/825 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 49. – С. 231.

59. Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з надання послуг з перевезення пасажирів, вантажів повітряним транспортом : затв. спільним наказом Державного комітету України з питань регуляторної політики та Міністерства транспорту України від 26.11.2001 р. № 139/821 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 49. – С. 226.

60. Методичні рекомендації формування ставок аеропортових зборів за обслуговування повітряних суден і пасажирів в аеропортах України : затв. наказом Міністерства транспорту України від 01.07.2003 р. № 472. – К. : МТУ, 2003. – 9 с.

61. Положення про сертифікацію суб'єктів, що надають агентські послуги з продажу авіаційних перевезень на території України : затв. наказом Державіаслужби України від 30.12.2004 р. № 255 // Офіційний вісник України. – 2005. – № 2. – С. 438. – (Редакція від 07.10.2011 р.).

62. Положення про сертифікацію суб'єктів, які здійснюють підготовку персоналу з

продажу авіаційних перевезень : затв. наказом Державіаслужби України від 12.01.2005 р. № 10 // Офіційний вісник України. – 2005. – № 4. – С. 322. – (Редакція від 07.10.2011 р.).

63. Правила видачі свідоцтв авіаційному персоналу в Україні : затв. наказом Міністерства транспорту України від 07.12.1998 р. № 486 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 2. – С. 85. – (Редакція від 25.05.2012 р.).

64. Правила видачі сертифікатів льотної придатності цивільних повітряних суден України : затв. наказом Міністерства транспорту України від 07.09.1999 р. № 435 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 39. – С. 188. – (Редакція від 07.10.2012 р.).

65. Правила виконання чартерних рейсів : затв. наказом Міністерства транспорту України від 08.05.2001 р. № 297 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 22. – С. 237.

66. Правила надання експлуатантам дозволів на виліт з аеропортів України та приліт до аеропортів України : затв. спільним наказом Державіаслужби України та Міністерства оборони України від 28.11.2005 р. № 897/703 // Офіційний вісник України. – 2005. – № 52. – С. 72. – (Редакція від 03.10.2011 р.).

67. Правила обслуговування аеронавігаційною інформацією : затв. наказом Міністерства транспорту України від 01.07.2004 р. № 564 // Офіційний вісник України. – 2004. – № 30. – Т. 2. – С. 579. – (Редакція від 07.10.2011 р.).

68. Правила організації потоків повітряного руху : затв. наказом Державіаслужби від 19.07.2005 р. № 522. – К. : ДАС, 2005. – 16 с.

69. Правила організації та виконання авіаційних робіт у сільському та лісовому господарстві : затв. наказом Міністерства транспорту і зв'язку України від 22.12.2006 р. № 1179. – К. : МТЗУ, 2006. – 64 с.

70. Правила перевезення пошти повітряними судами : затв. спільним наказом Державного комітету зв'язку та інформатизації України і Міністерства транспорту України від 08.06.1999 р. № 105/297 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 27. – С. 331.

71. Правила польотів повітряних суден та обслуговування повітряного руху у класифікованому повітряному просторі України : затв. наказом Міністерства транспорту України від 16.04.2003 р. № 293 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 20. – С. 486. – (Редакція від 16.12.2011 р.).

72. Правила повітряних перевезень пасажирів і багажу : затв. наказом Міністерства транспорту та зв'язку України від 23.04.2010 р. № 216 // Офіційний вісник України. – 2010. – № 63. – С. 37.

73. Правила повітряних перевезень вантажів : затв. наказом Державіаслужби України від 14.03.2006 р. № 186 // Офіційний вісник України. – 2006. – № 25. – С. 262.

74. Правила реєстрації цивільних аеродромів України : затв. наказом Державіаслужби України від 25.10.2005 р. № 795 // Офіційний вісник України. – 2005. – № 46. – С. 108. – (Редакція від 07.10.2011 р.).

75. Правила реєстрації цивільних повітряних суден в Україні : затв. наказом Державіаслужби України від 31.01.2006 р. № 67 // Офіційний вісник України. – 2006. – № . – С. 242. – (Редакція від 07.10.2011 р.).

76. Правила сертифікації авіаційних навчальних закладів цивільної авіації з підготовки льотного складу в Україні : затв. наказом Державіаслужби України від 17.08.2005 р. № 601. – К. : ДАС, 2005. – 55 с.

77. Правила сертифікації аеропортів : затв. наказом Міністерства транспорту України від 13.06.2006 р. № 407 // Офіційний вісник України. – 2006. – № 26. – С. 118. – (Редакція від 07.10.2011 р.).

78. Правила сертифікації виробництва авіаційної техніки (розділи F, G частини 21 Авіаційних правил України "Процедури сертифікації авіаційної техніки") : затв. наказом МТУ від 14.12.2000 р. № 703 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 1. – С. 371. – (Редакція від 07.10.2011 р.).

79. Правила сертифікації експлуатантів : затв. наказом Державіаслужби України від 20.09.2005 р. № 684 // Офіційний вісник України. – 2005. – № 52. – С. 575. – (Редакція від 07.10.2011 р.).

80. Правила сертифікації експлуатантів, що здійснюють експлуатацію цивільних

повітряних суден (літаків) з метою виконання комерційних транспортних перевезень згідно з вимогами OPS 1 : затв. наказом Міністерства транспорту та зв'язку України від 05.07.2010 р. № 430. – К.: МТЗУ, 2010. – 35 с.

81. Правила сертифікації навчальних закладів цивільної авіації України з підготовки спеціалістів з організації повітряного руху : затв. наказом Міністерства транспорту України від 02.04.2004 р. № 275. – К. : МТУ, 2004. – 18 с.

82. Правила сертифікації організацій з технічного обслуговування авіаційної техніки : затв. наказом Міністерства транспорту України від 29.05.1998 р. № 205 // Офіційний вісник України. – 1998. – № 36. – С. 80. – (Редакція від 07.10.2011 р.).

83. Правила сертифікації суб'єктів, що надають послуги з аеронавігаційного обслуговування : затв. наказом МТЗУ від 22 січня 2007 року №42. – К. : МТЗУ, 2007. – 22 с.

84. Правила сертифікації типу авіаційної техніки (розділи А, В, С, D, Е частини 21 Авіаційних правил України „Процедури сертифікації авіаційної техніки“) : затв. наказом Міністерства транспорту України від 03.11.2000 р. № 611 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 1. – Т. 1. – С. 258. – (Редакція від 07.10.2011 р.).

85. Правила сертифікації цивільних аеродромів України : затв. наказом Міністерства транспорту України від 25.10.2005 р. № 796 // Офіційний вісник України. – 2005. – № 46. – С. 117. – (Редакція від 07.10.2011 р.).

86. Рекомендації щодо складання бізнес-плану авіакомпанії : затв. наказом Укравіатрансу від 02.02.1998 р. № 34. – К.: МТУ, 1998. – 109 с.

87. Ставки плати за послуги з аеронавігаційного обслуговування повітряних суден у повітряному просторі України : затв. наказом Мінтрансзв'язку України від 15.09.2010 р. № 669 // Офіційний вісник України. – 2010. – № 74. – С. 72. – (Редакція від 14.03.2011 р.).

13.4. Допоміжна навчально-методична література

88. Бордунов В.Д. Международное воздушное право / В.Д. Бордунов. – М. : Авиабизнес, Научная Книга, 2007. – 464 с.

89. Виноградський М.Д. Менеджмент в організації : навч. пос. для ВУЗів / М.Д. Виноградський. – 3-є вид, випр. – К. : Кондор, 2004. – 598 с.

90. Виноградський М.Д. Організація праці менеджера / М.Д. Виноградський, А.М. Виноградська, О.М. Шканова. – К. : Кондор, 2002. – 514 с.

91. [Коломойцев В.Е.](#) Універсальний словник економічних термінів / В.Е. Коломойцев. – К. : Молодь, 2003. – 384 с.

92. Менеджмент організацій : підруч. для ВУЗів / За заг. ред. Л.І. Федулової. – К. : Либідь, 2003. – 448 с.

93. Менеджмент підприємства : підруч. / Г.Є. Мошок, Л.А. Томба, Л.П. Піддубна. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2002. – 371 с.

94. Новікова І.В. Маркетинг сфери послуг : навч. пос. / І.В. Новікова. – К. : Видавництво Європейського університету, 2004. – 72 с.

13.5. Статті у фахових наукових виданнях

95. Бугайко Д.О. Тенденції розвитку ринку авіаційних перевезень України / Д.О. Бугайко, О.Л. Рибалко // Економіка, підприємництво та менеджмент. – 2007. – Вип. 9. – С. 80–85.

96. Вареня В. Потребление услуг – что это такое? / В. Вареня // Дебет-Кредит. – 2004. – № 47. – С. 15–18.

97. Козлюк І.О. Економічна безпека на повітряному транспорті в Україні : основні тенденції розвитку / І.О. Козлюк // Захист інформації. – 2003. – № 2. – С. 95–100.

98. Козлюк І.А. Основные этапы прогнозирования объема авиационных внутренних пассажирских перевозок в Украине / И.А. Козлюк // Проблемы информатизации и управления: сб. научн. трудов. – К. : НАУ, 2003. – С. 53–61.

99. Сердюк В.А. Карьера менеджера в условиях рынка. Какой ей быть? / В.А. Сердюк // Кадры предприятия. – 2002. – № 9. – С. 25-32.

100. Склярченко В.К. Формирование цен на товары и услуги / В.К. Склярченко // Справочник экономиста. – 2005. – №12. – С. 5–8.

101. Черников С.Ю. Повышение эффективности авиакомпаний посредством

взаимной интеграции в альянсовые структуры / С.Ю. Черников // Сборник научных статей аспирантов и соискателей. – Вып. 5. – М. : МИРБИС, 2006. – С. 56–60.

14. Інформаційні ресурси

14.1. Перелік основних сайтів в глобальній мережі Internet

14.1.1. Нормативно-правова інформація

1. Верховна рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://portal.rada.gov.ua/>. – Останній доступ : 2012.

2. Електронна бібліотека стандартів і нормативів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.e-gost.org.ua>. – Останній доступ : 2012.

3. Інформаційний портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://liga.net>. – Останній доступ : 2012.

4. Інформаційний канал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://subscribe.ru>. – Останній доступ : 2012.

5. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua>. – Останній доступ : 2012.

6. Міністерство інфраструктури України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mtu.gov.ua>. – Останній доступ : 2012.

7. Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua>. – Останній доступ : 2012.

8. Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>. – Останній доступ : 2012.

9. Національний банк України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>. – Останній доступ : 2012.

10. Національний інститут стратегічних досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua>. – Останній доступ : 2012.

11. Новини [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://news.meta.ua>, <http://elvisti.com>. – Останній доступ : 2012.

12. Офіційний вісник України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ovu.com.ua>. – Останній доступ : 2012.

13. Правова бібліотека України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.uapravo.net>. – Останній доступ : 2012.

14. Президент України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua>. – Останній доступ : 2012.

15. Професійна юридична система [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua>. – Останній доступ : 2012.

16. Урядовий портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua>. – Останній доступ : 2012.

14.1.2. Інформація про підприємства

17. Єдиний інформаційний масив даних про емітентів цінних паперів : Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.smida.gov.ua>. – Останній доступ : 2012.

18. Каталог підприємств України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.com.ua>, <http://yellow.com.ua>. – Останній доступ : 2012.

19. Каталог підприємств м. Кіровограда [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.biz.kr.ua>. – Останній доступ : 2012.

20. Каталог підприємств та послуг м. Києва [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.vbbg.com.ua>. – Останній доступ : 2012.

14.1.3. Віртуальні бібліотеки

21. Бібліотеки рефератів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ref.a.ua>, <http://referaty.com.ua>, <http://refsmarket.com.ua>, <http://www.ukrreferat.com>, <http://www.referatcentral.org.ua>, <http://www.5ballov.qip.ru>, <http://www.bankreferatov.ru>. – Останній доступ : 2012.

22. Віртуальні бібліотеки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bookz.com.ua>, <http://www.e-lib.info>, <http://www.lib.ua-ru.net>, <http://www.erudition.ru>, <http://lib.meta.ua>, <http://studentam.kiev.ua>. – Останній доступ : 2012.

23. Державна архівна служба України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.archives.gov.ua>. – Останній доступ : 2012.

24. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>. – Останній доступ : 2012.

25. Національна парламентська бібліотека [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nplu.org>. – Останній доступ : 2012.

26. Наукова бібліотека "Буковина" (економіка, менеджмент, маркетинг, фінанси, право, облік і аудит) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.buklib.net>. – Останній доступ : 2012.

27. Російська вільна енциклопедія „Вікіпедія” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ru.wikipedia.org>. – Останній доступ : 2012.

28. Словники та енциклопедії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dic.academic.ru>. – Останній доступ : 2012.

29. Українська вільна енциклопедія „Вікіпедія” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uk.wikipedia.org>. – Останній доступ : 2012.

14.1.4. Менеджмент, маркетинг, економіка та фінанси

30. Адміністративно-управлінський портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.aup.ru>. – Останній доступ : 2012.

31. База маркетингової інформації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.marketing.vc>. – Останній доступ : 2012.

32. Вища школа економіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.hse.ru>. – Останній доступ : 2012.

33. Все найкраще про розвиток бізнесу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.devbusiness.ru>. – Останній доступ : 2012.

34. Все про рекламу, маркетинг і PR [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.advertology.ru>. – Останній доступ : 2012.

35. Економіка та управління на підприємствах : науково-освітній портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eur.ru>. – Останній доступ : 2012.

36. Інтернет-портал для управлінців [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.management.com.ua>. – Останній доступ : 2012.

37. Керівництво з маркетингу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.marketing-guide.org>. – Останній доступ : 2012.

38. Корпоративний менеджмент [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.cfim.ru>. – Останній доступ : 2012.

39. Корпоративний менеджмент [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.cfim.ru>. – Останній доступ : 2012.

40. Маркетинг : тематичний портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://marketing.web-3.ru>. – Останній доступ : 2012.

41. Менеджмент в Росії та за рубежом : науковий журнал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mevriz.ru>. – Останній доступ : 2012.

42. Проблеми сучасної економіки : Євразійський міжнародний науково-аналітичний журнал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.m-economy.ru>. – Останній доступ : 2012.

43. Теорія та практика фінансового і управлінського обліку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.gaap.ru>. – Останній доступ : 2012.

44. Український бізнес ресурс [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ubr.ua>. – Останній доступ : 2012.

14.1.5. Зовнішньоекономічна діяльність

45. ДП „Держзовнішінформ” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dzvshininform.gov.ua>.

<http://www.ukrdzi.com>. – Останній доступ : 2012.

46. Інформаційно-аналітичне забезпечення зовнішньоекономічної діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://qdpro.com.ua>. – Останній доступ : 2012.

47. Міжнародна валютна біржа [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.forex.ua>. – Останній доступ : 2012.

48. Портал інформаційної підтримки зовнішньоекономічної діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.vneshmarket.ru>. – Останній доступ : 2012.

49. Сервер підтримки зовнішньоекономічної діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mdoffice.com.ua>. – Останній доступ : 2012.

50. Українська міжнародна фондова біржа [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uise.com.ua>. – Останній доступ : 2012.

51. Управління зовнішньоекономічних зв'язків головного управління економіки Кіровоградської ОДА [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.intertorg.kr.ua>. – Останній доступ : 2012.

14.1.6. Авіація

14.1.6.1. Інформаційні сайти

52. Авіакаталог [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.aviaport.ru>, <http://www.aviaplace.ru>. – Останній доступ : 2012.

53. Авіакомпанії світу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://wb-air.narod.ru>, <http://www.airlines-inform.ru>. – Останній доступ : 2012.

54. Авіалайнери світу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://airliner.narod.ru>. – Останній доступ : 2012.

55. Авіаційна бібліотека [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.airwar.ru>. – Останній доступ : 2012.

56. Авіаційні документи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.aviadocs.net>. – Останній доступ : 2012.

57. Авіаційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://aviation.kryshi.net>. – Останній доступ : 2012.

58. Авіашоу МАКС [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.maks-aviashow.ru>. – Останній доступ : 2012.

59. Аерокосмічний портал України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://space.com.ua>. – Останній доступ : 2012.

60. Аеропорти світу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.apinfo.ru>. – Останній доступ : 2012.

61. Історія авіації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.skypioneers.kiev.ua>. – Останній доступ : 2012.

62. Куточок неба : велика авіаційна енциклопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.airwar.ru>. – Останній доступ : 2012.

63. Крила : все про українську авіацію [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.wing.com.ua>. – Останній доступ : 2012.

64. Найкрупніші аеропорти світу. – Режим доступу : <http://www.flyplace.ru>. – Останній доступ : 2012.

65. Науково-технічний журнал “General Aviation” (Авіація загального призначення) on-line [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.aviajournal.com>. – Останній доступ : 2012.

66. Новини ділової авіації / щотижнева електронна газета [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bizavnews.ru>. – Останній доступ : 2012.

67. Словник авіаційних термінів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.aviaslovar.ru>. – Останній доступ : 2012.

68. Українське авіабудівництво : аналітичний огляд [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrav.com.ua>. – Останній доступ : 2012.

69. Український авіаційний портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.aviation.com.ua>. – Останній доступ : 2012.

14.1.6.2. Українські авіаційні підприємства та організації

70. Аеродром „Кіровоград” : Кіровоградська льотна академія Національного авіаційного університету [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.glau.kr.ua>. – Останній доступ : 2012.

71. Аеродром „Кременчук” (Велика Кохнівка) : Кременчуцький льотний коледж Національного авіаційного університету [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.flightcollege.com>. – Останній доступ : 2012.

72. Аероклуб України : Всеукраїнська асоціація [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://aeroclub.kiev.ua>. – Останній доступ : 2012.

73. Асоціація сприяння авіації України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.asavia.org>. – Останній доступ : 2012.

74. ВАТ «Авіакомпанія «Дніпроавіа» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dniproavia.com>. – Останній доступ : 2012.

75. Державна авіаційна служба України (Державіаслужба) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.avia.gov.ua>. – Останній доступ : 2012.

76. Державне підприємство «Антонов» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.antonov.com>. – Останній доступ : 2012.

77. Державне підприємство «Завод 410 цивільної авіації» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.arp410.com.ua>. – Останній доступ : 2012.

78. Державне підприємство "Міжнародний аеропорт "Бориспіль" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://kbp.aero>. – Останній доступ : 2012.

79. Державне підприємство «Міжнародний аеропорт «Львів» ім. Д. Галицького» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.airport.lviv.ua>. – Останній доступ : 2012.

80. Державне підприємство обслуговування повітряного руху України „Украерорух” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukosatse.com.ua>. – Останній доступ : 2012.

81. Комунальне підприємство „Міжнародний аеропорт „Донецьк” імені С.С. Прокоф'єва” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.airport.dn.ua>. – Останній доступ : 2012.

82. Комунальне підприємство «Міжнародний аеропорт «Київ» (Жуляни)» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.airport.kiev.ua>. – Останній доступ : 2012.

83. Комунальне підприємство „Міжнародний аеропорт „Миколаїв” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://airport.nikolaev.ua>. – Останній доступ : 2012.

84. Комунальне підприємство „Міжнародний аеропорт „Одеса” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.airport.odessa.ua>. – Останній доступ : 2012.

85. Комунальне підприємство „Міжнародний аеропорт „Чернівці” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.airport.cv.ua>. – Останній доступ : 2012.

86. Міжнародний аеропорт „Харків” : ТОВ „Нью системс АМ” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://aeroport.kharkov.ua>. – Останній доступ : 2012.

87. Національний авіаційний університет [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nau.edu.ua>. – Останній доступ : 2012.

88. Обласне комунальне підприємство „Міжнародний аеропорт „Луганськ” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.airport.lg.ua>. – Останній доступ : 2012.

89. Обласне комунальне підприємство „Міжнародний аеропорт „Рівне” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.aeroport.rv.ua>. – Останній доступ : 2012.

90. ПрАТ „Авіакомпанія „АероСвіт” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.aerosvit.ua>. – Останній доступ : 2012.

91. ПрАТ „Авіакомпанія „Міжнародні авіалінії України” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukraine-international.com>, <http://www.flyuia.com>. – Останній доступ : 2012.

92. ПрАТ „Київське агентство повітряних сполучень „Кий Авіа” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kiyavia.com>. – Останній доступ : 2012.

93. ПрАТ «МАОК «Урга» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.urga.com.ua>. – Останній доступ : 2012.

94. Публічне акціонерне товариство «Міжнародний аеропорт «Сімферополь» [Електронний ресурс] // <http://www.airport.crimea.ua>. – Останній доступ : 2012.
95. Публічне акціонерне товариство «Мотор-Січ» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.m9.com.ua>. – Останній доступ : 2012.
96. ТОВ „Авіаційна компанія „РОЗА ВІТРИВ” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.windrose.aero>. – Останній доступ : 2012.
97. ТОВ "Авіакомпанія "Бізнес Авіація" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://vip-aero.com.ua>. – Останній доступ : 2012.
98. ТОВ "Авіакомпанія "Донбасаеро" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.donbass.aero>. – Останній доступ : 2012.
99. ТОВ "Авіакомпанія "Хорс" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.khors.com.ua>. – Останній доступ : 2012.
100. ТОВ "Авіакомпанія „ЧЕЛЕНДЖ АЕРО ЮКРЕЙН” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.challenge.aero>. – Останній доступ : 2012.
101. ТОВ "Авіалінії Візз Ейр Україна" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://wizzair.com>. – Останній доступ : 2012.
102. ТОВ "Кримавіасервіс ЛТД" : хендлінгова компанія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.aviaserv.com.ua>. – Останній доступ : 2012.
103. ТОВ «Українська авіаційна компанія «АЕРОСТАР» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.aerostar.com.ua>. – Останній доступ : 2012.
104. ТОВ «Українська хендлінгова компанія» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.uhc.kiev.ua>. – Останній доступ : 2012.
105. ТОВ „Українсько-середземноморські авіалінії” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://umair.com.ua>. – Останній доступ : 2012.
106. Українське авіаційне транспортне агентство „Авіатур” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.aviakassa.net>. – Останній доступ : 2012.
107. Український обчислювальний центр цивільної авіації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.sirena.kiev.ua>. – Останній доступ : 2012.
108. Харківське державне авіаційне виробниче підприємство (ХДАВП) : Аеродром „Харків” (Сокольники) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ksamc.com>. – Останній доступ : 2012.
- 14.1.6.3. Міжнародні авіаційні організації**
109. ICAO (Міжнародна організація цивільної авіації) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.icao.int>. – Останній доступ : 2012.
110. ECAC (Європейська конференція цивільної авіації) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ecac-ceac.org>. – Останній доступ : 2012.
111. EASA (Європейське агентство з безпеки авіації) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.easa.eu.int>. – Останній доступ : 2012.
112. Eurocontrol (Євроконтроль) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.eurocontrol.int>. – Останній доступ : 2012.
113. IAC (Міждержавний авіаційний комітет) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mak.ru>. – Останній доступ : 2012.
- 14.1.6.4. Зарубіжні авіаційні підприємства та організації**
114. Авіакомпанія "Аерофлот Російські Авіалінії"[Електронний ресурс]. // <http://www.aeroflot.ru>. – Останній доступ : 2012.
115. Авіакомпанія "Малев Угорські Авіалінії" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.malev.com.ua>. – Останній доступ : 2012.
116. ВАТ „Туполєв” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.tupolev.ru>. – Останній доступ : 2012.
117. Російська федеральна аеронавігаційна служба [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.fana.ru>. – Останній доступ : 2012.
118. ACETA (Асоціація авіаперевізників Іспанії) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.aceta.es>. – Останній доступ : 2012.

- 119.** АСІ (Міжнародна рада аеропортів) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.airports.org>. – Останній доступ : 2012.
- 120.** АЕА (Асоціація Європейських авіакомпаній) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.aea.be>. – Останній доступ : 2012.
- 121.** АЕСМА (Європейська асоціація аерокосмічної індустрії) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.aecma.org>. – Останній доступ : 2012.
- 122.** Airbus : leading aircaft manufacturer [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.airbus.com>. – Останній доступ : 2012.
- 123.** АОС (Комітет операторів повітряних ліній) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.aoc-fra.org>. – Останній доступ : 2012.
- 124.** Boeing Company [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.boeing.com>. – Останній доступ : 2012.
- 125.** ЕСА (Європейська асоціація льотного складу) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.esa-cockpit.com>. – Останній доступ : 2012.
- 126.** ERA (Асоціація авіакомпаній європейського регіону) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.eraa.org>. – Останній доступ : 2012.
- 127.** EUROCAE (Міжнародна асоціація з електронного устаткування для цивільної авіації) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.eurocae.org>. – Останній доступ : 2012.
- 128.** European Commission (Європейська комісія) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.europa.eu.int>. – Останній доступ : 2012.
- 129.** FAI (Міжнародна федерація аеронавтики) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.fai.org>. – Останній доступ : 2012.
- 130.** FSF (Фонд безпеки польотів) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.flightsafety.org>. – Останній доступ : 2012.
- 131.** IATA (Міжнародна асоціація повітряного транспорту) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.iata.org>. – Останній доступ : 2012.
- 132.** IFALPA (Міжнародна федерація асоціацій лінійних пілотів) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ifalpa.org>. – Останній доступ : 2012.
- 133.** JAA (Об'єднані авіаційні власті) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.jaa.nl>. – Останній доступ : 2012.
- 134.** NATO (Північно атлантичний альянс) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nato.int>. – Останній доступ : 2012.
- 135.** Swissport International Ltd. : Global cargo and aircraft ground handling (міжнародна хендлінгова компанія) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.swissport.com>. – Останній доступ : 2012.
- 136.** United Nations (Організація об'єднаних націй) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.un.org>. – Останній доступ : 2012.